

Erindringer II

*Et tilbageblik - Brudstykker og Selvbetragtninger
fra dem Daw så læng - læng sin. 1958
Af J. M. K. Jensen*

Fortsat fra Sydthy Årbog 1987

Jeg husker engang, vi medede sammen nede i "Birkedal". Jeg slog af og til "en skid", og så siger Valdemar: "Hør du, Jens Marsvin, du skal lade det skiden være, for det kan fiskene lugte, og så vil de selvfølgelig ikke bide på".

Valdemar Nielsen blev forøvrigt gift med en datter af Peder Østergaard, der ejede en gård i Hassing, og har selv ejet en gård - vistnok i Trankjær - før ægteparret flyttede til Hurup på deres nuværende otium.

Jeg har fortalt, at jeg fiskede aborrer i "Birkedal" og "Vesterkær". Under tørvearbejdet i "Østerkær" blev jeg klar over, at der var ål og gedder i komplekset. I en middagsstund fik jeg fat på ålesaksen og aflagde så en lille visit dernede - ikke alene på vort areal, men også i andre skifter - der var frit fiskeri over det hele.

Jeg havde både held og uheld med mig denne gang. Det første, jeg fangede, var en ret stor ål. Det kneb mig at holde den, da jeg fik den løsnet fra saksen. Jeg tog en håndfuld tør jord i hånden for bedre at få hold på den, og da jeg så endelig fik en lille krog, som jeg havde i en kort snor, sat fast i underkæben af dyret, var det blevet så snavset, så jeg syntes, det var nødvendig med en lille afvaskning. Men under denne manøvre vrider ålen sig af kroge og forsvinder i vandet. - Det var en sær følelse for mig at se den forsvinde.

Nå, en anden dag havde jeg bedre held - og af skade var jeg bleven klog.

Da fangede jeg to store ål og en gedde med ålesaksen. Den ene ål var på tykkelse med et barnehåndled og gedden næsten en alen lang. Jeg havde først stanget ålene, og jeg havde ramt gedden i den ene side, så den var lidt medtaget og vendte undertiden bugen op. Jeg benyttede da et gunstigt øjeblik og nappede den med saksen om snuden, og så var kalorius kaput.

Jeg var ikke så lidt stolt af bedriften - og vejen hjem lagde jeg om forbi skolen, og ganske rigtig - selv om det var i en skoletime - stimlede børnene sammen indenfor vinduerne - og gav mig faktisk fuldtud al den anerkendelse, jeg havde håbet på. - Det samme gentog sig

forøvrigt - omend måske på en nogen anden måde, da jeg mødte op med fangsten derhjemme.

Skytteforeninger i Hassing-Villerslev

I Hassing-Villerslev kommune var der en skytteforening. Den første erindring, jeg har om skydning, stammer fra Villerslev. Jeg kunne fra gården se en skydeskive nede på stranden i Gudnæs. Jeg kunne af og til også høre skuddene, og når der var gået et skud, svingede skiven rundt. Det var, hvad vi kalder en dobbelt svingskive. Når den ene halvdel var oppe, blev den anden lappet nede i markørgraven. - Da var jeg så uerfaren i skydning, at jeg forestillede mig, at det var selve projektilets slagkraft, der forårsagede skivedrejningen.

Jeg er med tiden blevet en hel del klogere på det punkt. Men det foregik, efter hvad jeg vil antage, i begyndelsen af århundredet.

Senere blev skydebanen flyttet til skelgrøften mellem Hassing og Villerslev kommuner. Der blev lagt et plankeværk over grøften som standplads for skydningen, og der kunne ligge to skytter samtidig.

Lærer M. Røn Nielsen, Villerslev, der selv var en interesseret skytte - han var fhv. løjtnant - ledede skydningen sammen med Niels Kirkegaard, Villerslev, der var delingsfører i gymnastik. Der blev skudt mod syd, og Galgebakken var en velegnet baggrund som kuglefanger. Jeg husker et par af de deltagende skytter, brødrene Niels Nielsen - senere fabrikant i Hassing - og Knud Nielsen, der senere kom til at bo i en ejendom oppe på Galgebakke. Blandt de dengang deltagende skytter erindrer jeg også P. Veje, brødrene Josefsen og senere købmand P. C. Pedersen, Gudnæsstrand, med hvem jeg bl.a. selv senere tog en dyst. Det varede dog ikke ret længe inden skydebanen atter blev flyttet til Gudnæsstrand, og der mener jeg, den fungerede i flere år, også efter at jeg efter en del års forløb kom til at befatte mig en hel del med skydning. Jeg erindrer bl.a., at Niels Nielsen - erobrede en riffel fra os under præmieskydning i Bedsted. Men det var altså en hel del år senere.

Jeg erindrer ikke helt nøjagtigt, om det var sommeren 1906 eller 07, jeg fik min første

Slutter Kreds og staar fast alle danske Mænd

Maalet er Danmarks Frelse.

Landmand Jens Kathrinus Jensen

af

Thisted Amts Skytteforenings 44. Kreds

Sdrup

har gennemgaaet et af Overbestyrelsen i 1912/13 ved

Ryslinge Folkehøjskole

oprettet Kurzus for Delingsførere, og anses for at have

opnaaet den fornødne Uddannelse til at kunne lede

Øvelser i **Gymnastik** } ved Skytteforeningerne.
og Skydning }

Overbestyrelsen for de danske Skytteforeninger.

Kjøbenhavn, den 5. April 1915.

S. O. W.

Formand.

cykel. Det var ihvertfald en Munkedal-cykel, og far havde købt den hos fabrikant Jacob Poulsen i Thisted. Det var en brugt cykel, og efter J. Poulsens udsagn havde den været brugt til væddeløb ved et stævne, og efter hvad han fortalte, var cyklisten sprunget fra den efter at være kommet først til målet. Jeg tør ikke indestå for rigtigheden deraf, men cyklen havde ihvertfald en meget betydelig skramme på den ene side af styret. Jeg antager, det betød et nogenlunde

acceptabelt afslag i prisen for den. Det var en Munkedal-cykel, og jeg var ihvertfald meget stolt, den dag jeg hentede den på stationen i Bedsted. Jeg havde fået strengt påbud om at trække cyklen hele vejen fra Bedsted til Hassing, skønt jeg allerede, mens vi boede i Villerslev, havde lært at cykle på karlens cykel.

Jeg fik følgeskab med en kammerat fra Hassing, og da vi var kommet ned ad Brydbjerg bakke kunne vi ikke modstå fristelsen til at prøve

Jens M. K. Jensen

en lille køretur, - og det gik da også ganske udmærket, og der var ingen, der kunne se os fra Hassing. Der var helt fri bane. - Det var ikke en frihjulscykel, og den var med nedbøjet styr, så noget pragteksemplar af et køretøj kunne det ikke kaldes. De fleste cyklister af mit bekendtskab havde overvejende cykler med frihjul, og mit ønske om at cykle var ikke helt opfyldt.

Et årstid efter fik jeg et nyt opadbøjet styr på, idet min far mente, at jeg ville blive mindre rundrygget ved et sådant bytte. Det kunne der måske være noget om, men det var nu særlig frihjulet, jeg manglede.

En dag, da jeg skulle på fiskeri ved åen mellem Hassing og Sønderhå, cyklede jeg med medestangen i den ene hånd og styrede altså cyklen med den anden.

Det var ikke nogen heldig opstilling, og jeg var ikke kommet ret mange favne nord på ad Sønderhåvejen forbi Hassing skole, før den tykke ende af medestangen fandt vej ind i baghjulet. Jeg væltede naturligvis, dog uden selv

at tage nogen skade, - værre var det med cyklen, for der var desværre blevet plads for en del nye eger i baghjulet. Jeg var ikke glad for situationen, men overfor min far fik jeg det arrangeret sådan, at det måtte være cykelpumpen, der på en eller anden måde var kommet ind i baghjulet. - Nå, det var heller ikke større operation - eller rettere reparation - end jeg selv kunne finansiere. Men jeg kom ikke på fisketur den dag.

I de to år, vi boede i Hassing, blev det en hel del bedre med helbredet for - ja, egentlig for hele familien.

Der er ikke noget at sige til, at forholdene i næsten alle retninger ikke ret passede for os - og i særdeleshed ikke for min far. Han havde jo altid været vant til, hvad vi kalder større forhold. Såvel oplysningsmæssigt som arbejdsmæssigt passede det lille "husmandsliv" ham ikke rigtigt.

Gårdmanden slumrede stadigvæk i ham, og energien havde på en måde været stænget inde for ham her i husmandsbruget. - Og det var der begribeligvis ikke noget at sige til.

Sydthy udstykning

Da "Sydthy Udstykningsforening" - efter at have solgt jord fra "Abildgaard" til 18 husmandsbrug - ønskede at afhænde resten af gården samlet - ca. 118 tdr. bygsædeland og hele komplekset af gamle og skæve, delvist forfaldne bygninger - opfordrede farbror Poul Kjeldgaard i Ullerup - som faktisk nær nabo til gården og havde en hel del kendskab til jordens kvalitet - min far til at købe resten af komplekset.

Resultatet blev, at far købte den gamle "herregård". Nogen særlig "adstadighed" var der nu egentlig ikke over komplekset.

Bygningerne var både gamle og delvis forfaldne, og efter jordsalget en hel del for rummelig, men den jord, der blev tilbage og som naturligvis lå nærmest gården, var for det meste af udmærket bonitet.

Men i de to år vi boede i Hassing, havde vi naturligvis fået en hel del nye bekendte. Blandt drengene kendte jeg, inden vi kom til Hassing, Markus Jensen. Og den første dag, da jeg mødte i Hassing skole, sagde lærer Dam til mig, at jeg måtte sætte mig på første bæk, omtrent hvor jeg ønskede det. Jeg satte mig da midt på bænken mellem Niels Chr. Bangsgård og Markus Jensen. Niels Chr. var et år yngre end jeg, medens Markus og jeg var lige gamle og begge gik til

præst.

Naturligvis fik vi jo gode venner blandt vore jævnaldrende, - venskab, som holdt for hele livet. En af drengene, Peder Fink, som også sad på forreste bænk nedenfor Markus, blev jeg soldat sammen med, og der var der ligeledes kun et "nummer" imellem. Senere blev Niels Chr. Bangsgaard gift med min søster, og det blev altså til familieskab. Også vi blev senere soldater samtidig i København. N.C. lå ved garden og jeg ved 17. batlj. og senere 4. reg. rekylgeværcomp., der havde hjemsted på Sølvgades kaserne.

Blandt de unge i Hassing fik min søster især gode veninder blandt pastor Skousens døtre - navnlig de tre yngste: Dagmar, Agnes og Julie. Et venskab, der holdt sig gennem ungdomsårene - især indtil Dagmar i 18-19 års alderen døde - for øvrigt efter, at familien efter pastor Skousens pludselige død, var flyttet til Vejle. Hun ligger begravet på Hassing kirkegård ved sine forældre - og i nærheden af mine forældres grave. - Peder Fink blev senere uddeler i Brylle Brugsforening ovre på Fyn - samme by, hvor min senere svoger, Gravers Breddam, var købmand. Der besøgte jeg ham. Det var mange år senere, og da kunne han ikke kende mig. Men vi er dog senere truffet sammen ved soldaterjubilæer. - Ja, det var sådan et lille sidespring ud i fremtiden.

Venskabet og besøgene hos Jesper Gudnæs
Venskabet mellem Jesper Kristensen (Thisen), - senere navneforandring til Jesper Gudnæs - blev ikke mindre inderligt med tiden. Nej man kan nærmere definere det som, at det blev mere grundfæstet, eftersom vi blev ældre og mere modne. Han fattede i en tidlig alder interesse for lærergerningen og begyndte derfor et par år efter konfirmationen at gå til forberedelse til seminariet hos daværende lærer M. Røn Nielsen, Villerslev, for senere at blive optaget som elev på seminariet i Jelling. Og som det naturligvis er almindeligt på de forskellige læreanstalter, var der både sommerferier og ferier til de forskellige højtider - ikke mindst om julen.

I tilknytning dertil blev det nærmest en tradition, at jeg i hvert fald gennem mange af ungdomsårene tilbragte overgangen fra det gamle år til det nye i det dejlige lille hjem ved fjorden. - Efter at han en jul havde aflagt besøg hos os i "Abildgaard", fulgtes vi ad, idet vi gik fra "Abildgaard" ned til fjorden ved Visby og derefter langs med stranden til Gudnæs. Det var

jo ikke så sjældent den gang med en længere spadseretur. - Det var frostvejr, og der var is på vandpytterne langs stranden. Mange steder var der blindis, og det var ikke altid let at definere, om der var vand eller ikke nedenunder. Vi fulgtes ad på den måde, at Jesper gik forrest og jeg fulgte så bagefter. Han kendte stranden bedst, og der kunne være vandhuller, som var temmelig dybe. Jeg morede mig undertiden med at træde noget hårdt i de frosne vandpytter, hvor der var blindis ovenpå. Det gav nogle mægtige drøn, og da jeg det meste af tiden gik bagefter, var Jesper ikke altid klar over situationen - om jeg var plumpet i et hul, der kunne være for dybt. Og det affødte så til slut en irettesættelse, da han i den foreliggende situation følte sig delvist ansvarlig for mit liv og min fremtid.

Det blev som sædvanlig en udmærket nytårsaften, og jeg havde en mængde skyts af mange forskellige slags stoppet i lommerne. - Det blev i særdeleshed omme hos Tvergaards, vi anvendte skytset. Den gamle røgter, Peter Søe, måtte i særdeleshed holde for, men også, når vi kunne finde lejlighed, beboerne i stuehuset.

Der opstod også en udmærket mulighed for at få smidt nogle tudser og kinesere ind i stuehuset, idet Chr. Søggaard havde benyttet en gunstig lejlighed til at snuppe fru Tvergaards kaffekande, og med den i favnen og Tvergaard i hælene gik det hu hej! i kapløb om til Chr. Søggaards.

Så spillede vi kort. Dels om nødder og andet juleknas, og dels spillede vi whist med Chr. Thisen og Tvergaard. Jeg var makker med Chr. Thisen, og Jesper var makker med Tvergaard. Jeg husker en episode, hvor Tvergaard havde spillet et kort ud og så blev klar over, at det var et uheldigt udspil. Han tog kortet ind igen, men Chr. Thisen greb ham om armen og protesterede så ihærdigt, at Tvergaard til sidst måtte give efter. Jo, der skete noget hele tiden.

Først efter, at Jesper Gudnæs var blevet vikar i Thorning Vestermark skole ved Kjellerup, hos folketingsmand Jensen Knudstrup, holdt de traditionelle nytårsaftener i Gudnæs op, og det var da ikke før efter, at han var blevet gift med Ingrid Knudstrup.

Jeg besøgte ham, da jeg rejste til Ryslinge Højskole som elev i året 1911. Det blev sidste gang i Thorning. Senere blev han lærer i Aarhus. Der har jeg også besøgt ham enkelte gange sammen med min kone. - Han bor endnu i Aarhus på Kaj Munksvej - efter i flere år at have

Niels Chr. Bangsgård

været enkemand. En søn er redaktør Bent Gudnæs, Ringsted - kendt fra fjernsynet - og Bodil er lærer i Kalundborg, mens den yngste datter er gift med Rich. Geysner, Dragerupvej i Holbæk.

Nyt stuehus i "Abildgaard"

"Abildgaard" var egentlig en ældgammel herregård, der i året 1907 blev købt af "Sydthy Udstykningsforening" og solgt i småparaceller til landmænd, der så opførte bygninger på de købte arealer. - Det var for størsteparten unge nygifte landmænd, der her begyndte deres manddomsgerning, og så vidt jeg kan huske, var det - om ikke den første - så en af de allerførste udstykninger af landbohjem i Danmark.

Min far købte den tiloversblevne del af gården og arealet. Der var 118 tdr. bygsædeland i behold, samt så godt som alle de gamle, dels nogenlunde gode, dels faldefærdige bygninger. De bestod af de traditionelle landbrugsbygninger, foruden tidligere mejeri og uldspinderi, bygninger i mere eller mindre

forfald.

Ladebygningen var 104 alen lang og hver af længerne ca. 60 alen. Der var kostald i den vestre længe, samt hestestald og fårest i den østre. Hovedbygningen - stuehuset - var bygget i U-form ind mod gården og med en udløber til hver side, anvendt som mejeri og uldspinderi, som dog for flere år siden var nedlagt.

Det blev et større arbejde med at nedbryde en stor del af disse bygninger, og et par år efter købet blev der bygget nyt stuehus noget nærmere ind mod gårdspladsen, og selve bygningsstilen blev da mere i lighed med de større bondegårdes.

Arbejdsomt blev det en stor forandring fra husmandstilværelsen i Hassing til arbejdet på en større bondegård. Men arbejdet passede mig godt. Jeg blev mere sammentømret, selv om jeg også i tilgift blev mere legemlig arbejdspræget, men min lyst til at arbejde med maskiner blev tilfredsstillt.

Min brug af selvbinderen

Selvbinderen var vel nok den maskine, jeg blev mest bevandret i at behandle. Det siger sig selv, at der opstod mange problemer med at finde frem til de mest fordelagtige retninger i kornmarken, når den forholdsvis megen lejesæd skulle høstes tilfredsstillende. Jeg var selv fordringfuld i den retning, og min far var det ikke mindre. Jeg erindrer en lille tildragelse med den sidste forkarl, vi havde, før jeg overtog stillingen. Han var kørt uhjælpelig i stå med selvbinderen og kunne ikke få det til at glide. Han sagde til min far, at det ikke kunne lade sig gøre. Far var ikke tilfreds, men han havde muligvis opfattet, at jeg stod og så lidt overlegen på situationen, og så siger han til mig, der var nogle år yngre end forkarlen:

"Tror du, at du kan gøre det." - Det mente jeg, og så fik jeg lov til at prøve. Jeg var klar over, at retningen skulle ændres en del, før det ville gå nogenlunde.

Jeg fortsatte til fars nogenlunde tilfredsstillende. - Det var en gammel Deering-binder med mange reparationsudgifter på, og far indvilgede i, at vi året efter, da jeg var førstemand, fik en ny binder - en McCormich fra J. Uhrbrand, Hvidbjerg. Den - og jeg - kunne høste. Det var simpelthen en ren svir at arbejde med den. Men på den anden side havde jeg jo indhøstet en hel del mekanisk erfaring ved at arbejde med den gamle binder. Og - hvad man i

ungdommen nemmer!!!

Vi havde forholdsvis store roearealer, og jeg havde fået lov til at så et areal ret tidligt om foråret. Det var en lille smule forud for så at sige alle andre. Mine forventninger slog til. Disse roer holdt forspringet overfor alle naboernes roemarker hele sommeren igennem. Ligeledes fik jeg sat igennem at såtiden for kornet blev en hel del fremrykket. Derved opnåede vi at få mindre lejesæd, større kornavl, men måske nok mindre halmudbytte, men på dette felt var vi altid velbjergede. Der er, så længe jeg kan erindre, gledet mange læs halm ud af "Abildgaard"s ladeporte.

Trækning af kreaturer til Hørdum

Min far havde i nogle år en mærkelig indstilling med afhændelse af vore fedekreaturer. Han ville ikke være medlem af eksportforeningen - Sydthy Eksportforening - som den tidligere ejer af "Abildgaard", L. P. Frederiksen, var direktør for. Jeg var naturligvis ikke bekendt med, at der for nogle år tilbage havde været en divergens mellem L. P. Frederiksen og far angående en foreningshingst. - Jeg er heller ikke helt klar over forholdene til at kunne omtale det. - Men det var ialtfald årsagen til, at far stadig solgte vore fedekreaturer til private opkøbere - og for en større del til Chr. Rokkjær, Villerslev.

Gammelt bekendtskab havde jo nok sin andel i, at Rokkjær købte en større part af vort fedekvæg. Jeg var meget utilfreds med, at vi skulle slæbe vore fedestude på "Abildgaard" til Hørdum. De var jo aldeles ikke tøjrante og det var et større bryderi at trække med de forholdsvis store, stærke uvante stude. - Jeg syntes, det kunne være tilstrækkeligt at levere dem i Hurup, eventuelt til Eksportforeningen.

Men tilfældigvis indtraf det prekære tilfælde, at vi på min 18-års fødselsdag skulle levere nogle stude i Hørdum.

Jeg havde tidligere fremført, at studene ville svinde forholdsvis mere i vægt ved at blive trukket til Hørdum end ved at levere til Eksportforeningen i Hurup.

Det gav far mig i nogen måde ret i, og derfor fik han den ordning med Rokkjær, at kreaturerne skulle vejes i Bedsted og derefter trækkes til Hørdum. Var der ikke på dette område divergenser mellem far og mig, så blev der det i alt fald nu. - Vi havde et farligt mas med at få de uvorne bæster lænket sammen derhjemme ved

Tre gentlemen - til højre J. M. K. Jensen

gården - og far skældte ud. Vi kunne jo simpelthen ikke magte de over 1000 pund tunge og balstyrige kreaturer. - Jeg tillod mig at fremdrage det mærkværdige i at skulle trække både til Bedsted og derefter til Hørdum, når vi boede så nær Hurup, som tilfældet var.

Var far ikke opfarende i forvejen, så blev han det fuldtud nu. - Han greb mig i brystet og spurgte, om jeg troede, at sådan en knægt skulle belære ham i nogen retning. - Det skulle han ikke have gjort - og jeg skulle sikkert heller ikke have gjort det, jeg gjorde. Jeg så ham lige ind i øjnene, og så sagde jeg - "Naa, men fra nu af trækker jeg ikke et eneste kreatur til Hørdum mere".

Jeg stod ganske roligt, medens han dirrede af raseri. Derefter stak han mig med en - ja, hvad! - Men de næste kreaturer blev leveret til Eksportforeningen.

Istandsætning af møllen

Der var ingen elektricitet i eller omkring "Abildgaard" dengang. Der var en hesteomgang i gården, og der stod en gammel forfalden mølle på en mindre forhøjning i terrænet vest for gården. Den fik vi så nogenlunde istandsat. Møllebygger Chr. Madsen fra Hurup satte nye vinger og nogle nye knage i, og dette arbejde gik jeg ham til hånd med. Jeg krøb foran op indvendig i møllen og siger så lidt pralende: "Det er godt at være lang og tynd til et sådant arbejde". Da Chr. Madsen var kommet op, var

der jo meget bedre plads til hans korte ben end til mine lange, og så siger han:

”Det er godt at være lille og bred, når man er i Højheden”. Så fik jeg den. Nå, men det gik udmærket med at få møllen repareret, og så blev det mit arbejde at passe den, når det tiltrængtes. Den var ikke rar at arbejde med, for når det var kulingvejr, ville det alt for ofte gå for hurtigt, eftersom der var alt for lidt udveksling mellem hjulene, og i disse situationer løb kværnen alt for hurtigt. Nu var jeg måske også nok lidt bange, når det gik lovlig hurtigt, og så varede det for længe med arbejdet deroppe. Jeg kunne jo ikke løbe hjem og ordne lidt ind imellem.

Benzinmotor - Snekastning

Alligevel var møllen for gammel, og der gik ikke lang tid, inden far blev overtalt af en maskinhandler, Chr. ”Braan” til at købe en benzinmotor, der blev installeret i et lille motorhus umiddelbart op imod laden inde på gårdspladsen. Samtidig fik vi selvrensende tærskværk, eftersom det ”Tærskeselskab” vi før blev betjent af, og hvori far havde en andel, viste sig at være for lille og for urentabel. - Vi havde i en kortere periode kørt korn til grutning nede i ”Abilgaard”s vandmølle, men det var heller ikke tilfredsstillende. Om sommeren var der for travlt, og om vinteren var der sædvanligvis megen sne. Der var et læbælte øst for Grurupvejen, der altid fyldte en lang strækning med et mægtigt lag sne, og da ”Abildgaard” var eneste gård ved vejen, blev det jo mandskabet derfra, der udførte den meste snekastning. Der kunne vi 2-3 mand stå og kaste sne både tidligt og sent, og husmændene kom ikke, før de var færdige med fodringen, og de gik hjem igen om eftermiddagen til fodringstid. Det var jo altid et vægtigt påskud, og så var det i regelen en husmand, der var snefoged. Det gav jo ekstra indtægt for overarbejde.

Luftning om at komme hjemmefra

Efter episoden med kreaturleverancen havde min far overfor min mor luftet den tanke, at jeg nok havde godt af at komme hjemmefra, men den noget pludselige indskydelse faldt lige så pludselig tilbage. Jeg var nemlig blevet en temmelig værdifuld arbejdskraft derhjemme på gården. Jeg havde et godt håndlag til at sætte mig ind i de forskellige mere eller mindre mekaniske problemer, der opstod både her og

der. Nu var jeg jo også den, der var sat ind i betjeningen af benzinmotoren, og det havde far ialtfald ingen indsigt i.

Jeg stod heller aldrig tilbage for at lægge kræfterne i. Jeg betragtede det nærmest som noget stort at overvinde så at sige enhver vanskelighed, der opstod, og tilmed klare det på så kort tid som muligt.

Det tror jeg nu også nok, min far var klar over. Der blev ihvertfald ikke mere snak om det, før jeg selv ytrede ønske om at komme på højskole.

Men dette problem kommer jeg ind på senere.

Tidlig roesåning - Laurits med fløjten

Jeg havde fået gennemført, at vi såede roerne i flere afsnit, og jeg var meget opsat på at begynde tidligt.

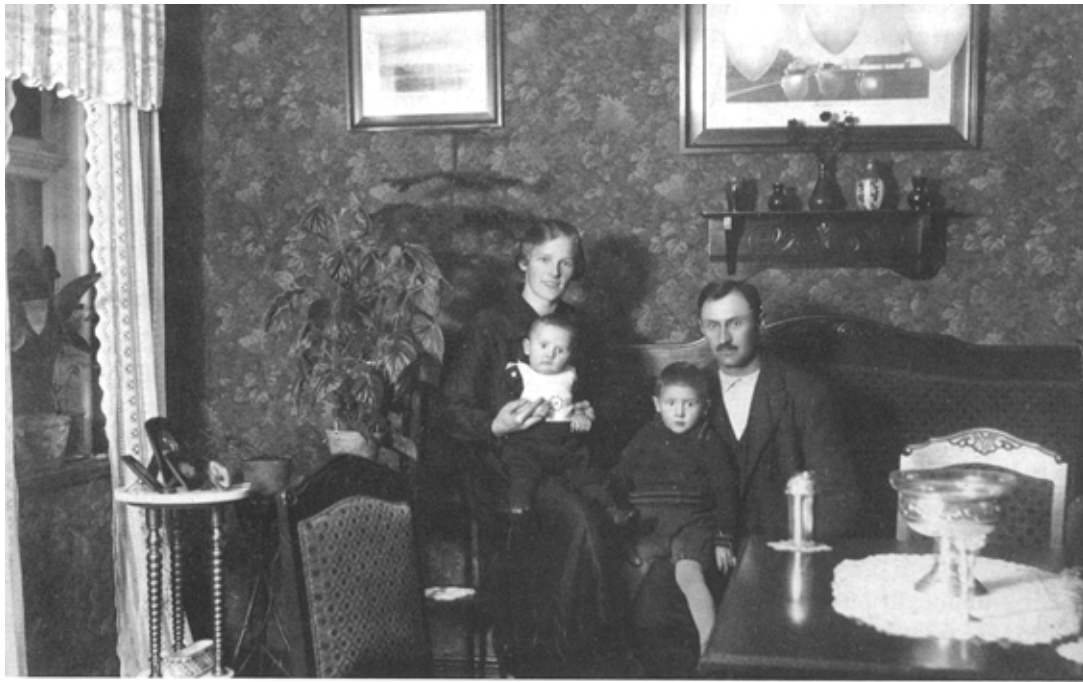
Det fik jeg også tilladelse til, og det viste sig snart, at de først såede roer altid var de bedste. - Jeg fik forøvrigt min søsters udsagn om, at jeg var ekspert i at avle roer. - Jeg havde tilmed et vist håndlag i at tynde roer ud, så roearbejdet blev et af mine store aktiver. - Jeg erindrer en dag i roerne, hvor vi forøvrigt altid havde travlt. Da kunne vi høre Laurits spille på fløjte. Han havde fået sig anbragt oppe i et stort træ i læbæltet østen for haven, og der sad han og slog triller, mens vi andre svedte i roerne.

Peter Bak og hestegangen

Vi havde en konfirmeret dreng, Peter Bach, en søn af en af husmændene på Abildgård Mark. Han var et par år ældre end Laurits, og det havde forresten været hans arbejde, mens vi havde hesteomgangen, at køre hestene, når der skulle skæres hakkelse. Han havde en speciel lille ”sang”, som han altid til trivialitet nynnede på, når han kørte rundt med ”hestegangen”: ”Far han gaar med bare ben - aa - aa - aa - aa - aa, og naar han blir vasket ren - aa - aa - aa - aa -aa, saa trykker han Mutter til sin barm - aa - aa - aa - aa - aa, og Mutter hun blir saa dejlig varm - aa - aa - aa - aa - aa”! Når jeg gjorde ham opmærksom på, at nu havde vi hørt dette refræn tit nok, fik han altid nogle utilfredse rynker på næsen.

Sessionsdagen - Køb af leksikon

Peter Bak var gammel nok til at komme på session samme dag som jeg, men blev den eneste af vort lægd, der blev kasseret. Han fik nogle rynker på næsen, og så cyklede han hjem forud

Abildgård 1925
J. M. Jensen, Marie Jensen, Niels Jensen, Jens Chr. Jensen

for vi andre, der aflagde et lille restaurationsbesøg på Vestervig Kro.

Skønt jeg havde to attester med, dels for 2 gange blindtarmsbetændelse i drengsårene, og dels en attest fra gymnastiklærer Jens Ovesen for noget hjertevæsen, blev jeg alligevel udskrevet til fodfolket, men trak et ret højt frinummer, hvorpå udskrivningschefen udbrød: "Naa, saa løb han sgu alligevel"!

Da jeg cyklede hjem fra Vestervig, var jeg inde hos boghandler Lyngbæk i Hurup, hvor jeg købte et leksikon til 90 kroner. - Jeg syntes, der kunne blive råd dertil, nu da jeg slap for soldatertjenesten. - Troede jeg!

Min første hare

Da vi kom til "Abildgaard" medbragte vor første forkarl der en haglbøsse af mindre kaliber. Patronhylsteret var af messing og af samme konstruktion som til gevær model 1867. Dette gevær fik jeg lov at låne og fik i den anledning ladet nogle patroner med en smule krudt, derpå et mellemlag af papir for sluttelig at ende med hagl og papir. Det var ikke noget stort endsige komfortabelt dunderværk, men nu skulle det da prøves.

Jeg var naturligvis helt uerfaren med hensyn til jagt, men jeg havde da fået ladet geværet.

Da jeg var kommet et stykke vest for gården og spadserede stadig på vejen, letter der en hare i

roerne norden for vejen - springer ud et stykke foran mig, og jeg bringer geværet i anslag og fyrer med det resultat, at jeg knækker det ene bagben på haren. - Alligevel kunne jeg ikke indhente dyret, og jeg skulle jo så have en ny patron sat i, hvilket skete samtidig med at jeg løb bagefter haren. Jeg nåede ikke at få ladet på ny inden haren forsvandt ind over baneterrænet. Jeg fulgte efter, det bedste jeg kunne, men da jeg atter var skudklar var haren borte, og jeg gik i længere tid uden at observere noget i retning af en hare.

Da jeg endelig havde opgivet ævred og vendte mig for atter at forcere banediget, ser jeg haren ligge på læsiden af diget ganske roligt, og så får jeg atter godt sigte på kalorius - og denne gang med afgørende resultat. - Da jeg kom hjem med haren, siger jeg noget selvsikker: "Nu kan jeg måske få en bedre bøsse".

Jeg havde dog nedlagt et stykke vildt forinden haren. Med en luftbøsse havde jeg skudt en spurv, der sad på kanten af en gammel brønd, der førhen var benyttet i den gamle hestestald.

Rotterne og jagtgeværet

Der var en urimelig mængde rotter i "Abildgaard"s mange, lange og gamle bygninger. Vi fangede mange rotter i rottesakse og andre fælder, og om morgenen, når Laurits gik i skole, havde han undertiden et helt bundt

rottehaler bundet til skoletasken, og når han startede hjemmefra, blev han gerne fulgt på vej af ca. 2-3 katte, der kunne lugte rottehalerne. Rottekongen, der var ansat af kommunen, boede i umiddelbar nærhed af skolen. - Det eneste sted på gården, der hidtil havde været fri for rotter, var sovekammeret, hvor far og mor sov. Men det skete dog en enkelt nat, at der løb en rotte lige over fars næse. Det var nok til at sætte ham i oprør. Han sprang af sengen og begyndte at ryste med den for at få rotten ud. Resultatet blev, at sengen skiltes i flere dele, men rotten forsvandt dog til sidst. - Jeg husker ikke nøjagtigt, hvor mange ører et dusin rottehaler honoreredes med, men hele indtægten tilfaldt i alt fald Laurits. Det manglede bare! Jeg fik dog ikke noget nyt gevær sådan lige uden videre, men med det gamle fik jeg nedlagt en vildand, en bekkasin og nogle hejler. Nogen tid efter købte jeg et jagtgevær - kaliber 16 - af min fætter, Jens Kjeldgaard i Ullerup. Han havde fået bud på en 12'er, og så fik jeg den anden. Jeg mindes ikke, hvem der fik det gamle gevær.

Pusterøret og violinen

Mit første skyderedskab var et pusterør. Det går helt tilbage til mine drengeår i "Villerslevgaard". Min fars violin hang på et søm ved siden af sovekammerdøren. Sovekammeret var vor opholdsstue om vinteraftenerne, og denne violin, der forhen havde været læreinstrument for alle gammelfars fire drenge, blev skydeskive for mit interimistiske våben.

Det gav lyd, når jeg ramte, og anden markering havde jeg ikke brug for. Det gik dog ikke ganske sporløst hen over violinen, for der blev nogle - omend kun ganske små afmærkninger i hvert fald efter de hagl, der ramte hårdest.

Jesper Gudnæs får violinen med på seminariet
Da Jesper Kristensen (Gudnæs) rejste på seminarium lånte han violinen af min far, og da han mødte med den hos musiklæreren, spurgte denne: "Kan den give lyd?"

Det viste sig imidlertid senere, at den var en af de bedste violiner på hele Jelling Seminarium.

Jeg fik den tilbage efter hans læreruddannelse, men efter at jeg selv havde købt et par nye violiner fra Tyskland, solgte jeg den til en lidt ældre kammerat, der havde den i flere år.

Skriver Sørensen og jeg på orlov - over Storebælt

Køberen af violinen var Chr. Skriver Sørensen fra Gammelby. Vi lå indkaldt i sikringsstyrken samtidig, dog ved forskellige afdelinger, men rejste et par gange sammen på orlov. Jeg mindes en aften på færgen over Storebælt. Der var trængsel under dækket, og så henter Skriver et par kopper kaffe, som vi nød på trinbrættet til en jernbanevogn. Det blæste en del og en ung pige måtte hen og ofre til mågerne. En anden ung pige, der lo ad hende, var så uheldig af få "et lille stænk" i ansigtet - og så blev der en mere til at fodre måger.

Men vi drak vores kaffe og holdt den også nede.

En anden gang, Skriver og jeg rejste sammen ned over Herningbanen efter orlov, var vi i kupe sammen med nogle jægere, der havde været på "Røwjagt", hvad de talte vidt og bredt om. - Da de forsvandt ud af kupeen, siger Skriver: "De wa da nøj faale Røwsnak!"

I Midtjylland siger man "Røw" til en ræv.

Kilde: Sydthy Årbog 1988, side 76-86.